

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Яріш Михайло Володимирович, 10 липня 1996 року народження, громадянин України, освіта вища: попередню освіту здобув у 2019 році; виконав освітньо-наукову програму за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 58.082.130 створена згідно з наказом ректора Західноукраїнського національного університету № 408 від 17.06.2026 року на підставі рішення Вченої ради Західноукраїнського національного університету (протокол № 10 від 17.06.2026 року) у складі:

Голови разової
спеціалізованої вченої ради –

Олени СИДОРОВИЧ, доктора економічних наук,
професора, професора кафедри фінансів імені С. І. Юрія
Західноукраїнського національного університету.

Рецензентів –

Ярослава ЧАЙКОВСЬКОГО, кандидата економічних
наук, доцента, доцента кафедри фінансових технологій та
банківського бізнесу Західноукраїнського національного
університету.

Офіційних опонентів –

Антоні ШЕВЧУКА, кандидата економічних наук,
доцента, доцента кафедри фінансів імені С. І. Юрія
Західноукраїнського національного університету.

Богдана ПШИКА, доктора економічних наук,
професора, професора кафедри фінансових технологій та
консалтингу Львівського національного університету
імені Івана Франка.

Віталія РУДАНА, кандидата економічних наук,
викладача кафедри соціальної роботи та соціокультурної
діяльності імені Т. Г. Сосновської Навчально-
реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-
Подільський державний інститут».

на засіданні «14» серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 – Управління та адміністрування Ярішу Михайлу Володимировичу на підставі публічного захисту дисертації «Регулювання інвестиційної діяльності в регіоні інструментами грошово-кредитної політики» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Дисертацію виконано в Західноукраїнському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль.

Науковий керівник Богдан СЕНІВ, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу Західноукраїнського національного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Основні теоретико-методологічні положення, методичні підходи, аналітичні розрахунки, висновки та практичні рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором особисто. Дисертаційну роботу виконано українською мовою.

Наукова новизна одержаних результатів. У дисертації розв'язано важливе науково-прикладне завдання, що полягає в поглибленні теоретико-методологічних засад і розробленні науково-практичних підходів до регулювання інвестиційної діяльності в регіоні інструментами грошово-кредитної політики з урахуванням регіональної неоднорідності, асиметрії монетарної трансмісії, домінантної ролі кредитного каналу, обмеженості довгострокового фінансування та потреб фінансового забезпечення відновлення України.

Наукові результати, що характеризують новизну проведеного дослідження, полягають у такому:

- удосконалено теоретико-методологічний підхід до трактування регулювання інвестиційної діяльності в регіоні, яке, на відміну від наявних підходів, розглянуто не лише як сукупність державних стимулів, бюджетних видатків, податкових пільг або заходів здешевлення кредиту, а як цілеспрямований інституційно, фінансово й просторово структурований вплив держави, центрального банку, фінансових інститутів, органів регіонального управління та місцевого самоврядування на формування, залучення, розміщення й продуктивне використання інвестиційного капіталу;

- удосконалено наукове розуміння трансмісії грошово-кредитної політики у формуванні інвестиційного середовища регіону в частині обґрунтування домінантного значення кредитного каналу, який в умовах України набуває валютно-ризикової модифікації та проявляється через фактичну доступність кредиту, строковість банківського ресурсу, заставні вимоги, кредитні спреди, валютні очікування, ризикові премії та фінансову стійкість позичальників;

- удосконалено підхід до визначення монетарних факторів регулювання інвестиційної діяльності в регіоні як структурованої сукупності фінансових стимулів, обмежень і очікувань, що формуються під впливом грошово-кредитної політики та визначають здатність регіональної економіки перетворювати монетарний імпульс на доступність капіталу, кредитну активність і реальні інвестиційні потоки;

- удосконалено методичний підхід до оцінювання впливу монетарних факторів на інвестиційний потенціал регіону через поєднання індексного, економіко-статистичного та просторового аналізу і використання індексу регіональних монетарних умов (R-MCI) та індексу регіонального інвестиційного потенціалу (RIPI) як взаємопов'язаних аналітичних координат;

- удосконалено аналітичний підхід до діагностики інвестиційного клімату регіонів України, у межах якого інвестиційну привабливість розглянуто як результат взаємодії макроекономічної місткості території, інституційної передбачуваності, фінансової доступності, безпекового профілю, інфраструктурної забезпеченості та здатності регіону перетворювати залучений капітал на структурні зміни;

- удосконалено концептуальну модель диференційованого регулювання інвестиційної діяльності регіонів, яка базується на поєднанні індексу регіональних монетарних умов (R-MCI), індексу регіонального інвестиційного потенціалу (RIPI), а також безпекових, структурних та інституційних модифікаторів;

- удосконалено інструментарій посилення інвестиційного каналу грошово-кредитної політики в регіональному розрізі як повний інституційно-фінансовий ланцюг, що охоплює довгострокове фондування, портфельні гарантії, компенсацію процентної ставки, співфінансування, страхування ризиків, цільові кредитні програми, міжнародні кредитні лінії, проєктний відбір та моніторинг додатковості;

- набули подальшого розвитку типологічна характеристика монетарних режимів регулювання інвестиційної діяльності в регіоні через виокремлення кейнсіансько-орієнтованого режиму інвестиційного стимулювання, регуляторного режиму інфляційної стабільності та мінімалістичного режиму стабільних грошей;

- набули подальшого розвитку емпіричні засади аналізу міжрегіональної диференціації інвестиційного клімату в Україні через оцінювання просторових асиметрій інвестиційної активності з урахуванням фінансової глибини, кредитної забезпеченості, безпекового профілю та структурної спроможності регіонів до відновлення;

- набуло подальшого розвитку науково-практичне обґрунтування обмежень чинної грошово-кредитної моделі України щодо активізації регіональних інвестицій, зокрема через поєднання жорсткого процентного режиму, стерилізаційного вилучення банківської ліквідності, відсутності сталого довгострокового рефінансування, слабкості фондового ринку та просторової асиметрії кредитного каналу;

- набув подальшого розвитку сценарний підхід до інтеграції інструментів грошово-кредитної політики у систему фінансового забезпечення відновлення регіонів України, що

пов'язує роль відповідних інструментів із типами регіонів і несприятливим, базовим та оптимістичним сценаріями відновлення.

Зміст дисертаційної роботи відповідає темі дослідження та спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання органами державної влади, Національним банком України, банківськими установами, органами місцевого самоврядування, регіональними агенціями розвитку, підприємствами та спеціалізованими інституціями розвитку для посилення інвестиційного каналу грошово-кредитної політики та фінансово-інвестиційного забезпечення відновлення регіонів України.

Дисертаційну роботу підготовлено відповідно до наукового напрямку кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу Західноукраїнського національного університету та в межах госпдоговірної науково-дослідної роботи «Вплив цифрових технологій на процес розробки та оцінювання інвестиційних проєктів на підприємстві» (державний реєстраційний номер 0126U000607, довідка № 21/60-2026 від 27.04.2026).

Окремі положення дисертаційного дослідження впроваджено у практичну діяльність Фінансового управління Тернопільської міської ради (довідка № 8-12/206 від 19.05.2026 р.), ТОВ «ГЛОБАЛ АГРО ІНВЕСТ» (довідка № 1-01/05 від 05.05.2026 р.), ТОВ «КЛІКО УКРАЇНА» (довідка № 2605/11-01 від 11.05.2026 р.), а також у навчальний процес Західноукраїнського національного університету (довідка № 126-28/1123 від 08.05.2026 р.).

Дисертація за структурою, змістом, загальним обсягом і кількістю наукових публікацій відповідає вимогам до кваліфікаційних наукових праць на здобуття ступеня доктора філософії. Використані в роботі положення, ідеї, статистичні матеріали та результати інших авторів належним чином відображені в посиланнях на відповідні джерела.

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 279 сторінок. Основний текст розміщений на 215 сторінках. Робота містить 31 таблицю, 10 рисунків, 6 додатків. Список використаних джерел налічує 243 найменування.

Наукові результати дисертаційного дослідження опубліковано у 9 наукових працях загальним обсягом 4,9 друк. арк. (4,0 авторських друк. арк.), серед яких 5 статей – у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, загальним обсягом 4,0 друк. арк. (3,1 авторських друк. арк.) та 4 праці апробаційного характеру загальним обсягом 0,9 друк. арк. (0,9 авторських друк. арк.), у тому числі:

Статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України

1. Яріш М. В. Інвестиційне кредитування малого і середнього бізнесу в Україні в умовах воєнного стану: виклики та перспективи. Економічний аналіз. 2024. Том 34. № 2. С. 317–326. URL: <https://doi.org/10.35774/econa2024.02.317>.

2. Яріш М. В. Макроекономічні ризики інвестиційної діяльності банківського сектору України в умовах воєнного стану та антикризова стратегія грошово-кредитної політики. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2024. Вип. 1. С. 172–180. URL: <https://doi.org/10.35774/ibo2024.01-02.105>.

3. Яріш М. В. Теоретико-концептуальні підвалини комплементарності грошово-кредитної та інвестиційної політики. Успіхи і досягнення у науці. 2025. № 11(21). С. 1484–1495. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-11\(21\)-1484-1495](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-11(21)-1484-1495).

4. Яріш М. В., Сенів Б. Г. Стратегії монетарного стимулювання інвестиційного розвитку регіонів України в умовах інституційних та макроекономічних обмежень. Економічний аналіз. 2025. Том 35. № 1. С. 682–689. URL: <https://doi.org/10.35774/econa2025.01.682>.

5. Yarish M., Seniv B. Monetary Transmission and Regional Investment Activity in Ukraine. Social Development: Economic and Legal Issues. 2026. No. 13. URL: <https://doi.org/10.70651/3083-6018/2026.1.08>.

У інших виданнях апробаційного характеру

6. Яріш М. В. Інвестиційне кредитування малого і середнього бізнесу в Україні в умовах війни: виклики та перспективи. Розвиток фінансів, аудиту, бухгалтерського обліку та оподаткування: реалії часу: матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-

конференції студентів, аспірантів та молодих вчених пам'яті видатного українського вченого-економіста Сергія Ілліча Юрія (м. Кам'янець-Подільський, 11 лютого 2025 р.). Кам'янець-Подільський: Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут», 2025. С. 254–256. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.20276949>.

7. Яріш М. В. Інтеграція ESG-критеріїв у механізми кредитування малого і середнього підприємництва. Сталий, інклюзивний, смарт розвиток: наукові підходи до вирішення сучасних глобальних і локальних викликів: збірник тез доповідей Першої Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 10 квітня 2025 р.). Тернопіль: ФОП Рудан В. Я., 2025. С. 95–98. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15192098>.

8. Яріш М. В. Регіональні пріоритети залучення іноземних інвестицій у повоєнному відновленні України. Сталий, інклюзивний, смарт розвиток: наукові підходи до вирішення сучасних глобальних і локальних викликів: збірник тез доповідей Третьої Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 14 квітня 2026 р.). Тернопіль: ГО «Науково-аналітична спілка», 2026. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19757119>.

9. Яріш М. В. Роль банківського кредиту у розвитку інвестування в регіонах України в умовах відновлення економіки. Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference “Modern Scientific Research: Theoretical and Practical Aspects” (Riga, Latvia, May 11–13, 2026). European Open Science Space. 2026. С. 177–181. URL: <https://doi.org/10.70286/eoss-11.05.2026.006.177-181>.

У дискусії взяли участь члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці, які висловили зауваження:

Голова ради: Олена СИДОРОВИЧ, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів імені С. І. Юрія Західноукраїнського національного університету. Без зауважень.

Рецензент: Ярослав ЧАЙКОВСЬКИЙ, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу Західноукраїнського національного університету. Зауваження:

1. У дисертації переконливо обґрунтовано роль грошово-кредитної політики у регулюванні регіональної інвестиційної активності. Водночас доцільно було б чіткіше розмежувати межі участі Національного банку України, уряду, інституцій розвитку та органів регіонального управління у фінансуванні довгострокових інвестиційних проектів, щоб уникнути можливого змішування монетарних, фіскальних і квазіфіскальних функцій.

2. Авторська типологізація регіонів у координатах регіональних монетарних умов та інвестиційного потенціалу є обґрунтованою і продуктивною. Водночас у подальших дослідженнях доцільно деталізувати підходи до оцінювання прифронтових, деокупованих і тимчасово окупованих територій, позаяк для таких регіонів статистичні дані є неповними, а інвестиційні рішення значною мірою залежать від безпекових і страхових параметрів.

Рецензент: Антон ШЕВЧУК, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів імені С. І. Юрія Західноукраїнського національного університету. Зауваження:

1. Запропоновані індекси R-MCI та RIPI є вагомим методичним результатом дослідження. Разом із тим подальшого обґрунтування потребує питання стійкості індексних оцінок до зміни вагових коефіцієнтів, способів нормування показників і включення додаткових змінних у періоди воєнних або повоєнних шоків. Проведення розширеного аналізу чутливості могло б підсилити практичну надійність індексів під час їх використання для ухвалення управлінських рішень.

2. Сценарний підхід до фінансового забезпечення відновлення регіонів є науково продуктивним. Разом із тим дискусійним залишається питання практичної побудови системи моніторингу додатковості фінансування, яка б дозволяла відрізняти приріст нових інвестицій від перерозподілу вже запланованих ресурсів, оцінювати ефект гарантій і компенсацій процентної ставки та вчасно виявляти ризики витіснення приватного капіталу публічною підтримкою.

Офіційний опонент: Богдан ПШИК, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансових технологій та консалтингу Львівського національного університету імені Івана Франка. Зауваження:

1. У підрозділі 1.1 автор ґрунтовно систематизував низку теоретичних концепцій та просторово-орієнтованих підходів у сфері регулювання інвестиційної діяльності (с. 30-44). Водночас посилення цінності теоретичних здобутків автора потребує чіткого окреслення меж впливу грошово-кредитної, державної регіональної політик та політики місцевого економічного розвитку з огляду на мандат центрального банку, автономію монетарного регулятора і повноваження органів регіональної влади та місцевого самоврядування у сфері регулювання інвестиційної діяльності.

2. Досить цікавими видаються рекомендації автора щодо вдосконалення інструментарію посилення інвестиційного каналу грошово-кредитної політики в регіональному розрізі на базі функціонування Національної установи розвитку, розвитку гарантійно-компенсаційних і страхових механізмів у сфері інвестиційної діяльності, механізму довгострокового фондування (с. 179-202). Водночас практична цінність цих пропозицій зросла б за умов більш чіткого представлення механізму координації з програмами Ukraine Facility, ЄІБ, ЄБРР, Світового банку, державними гарантійними інструментами та місцевими проектними офісами, а також висвітлення заходів щодо уникнення можливих викликів і загроз від їх впровадження, зокрема в частині впливу морального ризику, неефективного відбору проектів і надмірного фіскального навантаження.

Офіційний опонент: Віталій РУДАН, кандидат економічних наук, доцент, викладач кафедри соціальної роботи та соціокультурної діяльності імені Т. Г. Сосновської Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут». Зауваження:

1. У роботі переконливо обґрунтовано домінантне значення кредитного каналу грошово-кредитної політики у валютно-ризиковій модифікації. Разом із тим емпіричну частину дослідження можна було б додатково посилити формалізованим аналізом лагів монетарної трансмісії для різних типів регіонів, оскільки реакція промислових, аграрних, прикордонних, релокаційно привабливих і регіонів прямого воєнного впливу на зміну фінансових умов об'єктивно може бути неоднаковою.

2. У третьому розділі запропоновано змістовно сильний інструментарій посилення інвестиційного каналу грошово-кредитної політики, зокрема через довгострокове фондування, гарантії, компенсацію процентної ставки, страхування ризиків і роль Національної установи розвитку. Водночас практична реалізація цих пропозицій виграла б від більш деталізованої дорожньої карти із визначенням етапів впровадження, відповідальних інституцій, джерел ресурсного забезпечення, показників результативності та запобіжників щодо фіскальних і монетарних ризиків.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – - членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Ярішу Михайлу Володимировичу ступінь доктора філософії з галузі знань 07 – Управління та адміністрування за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

**Голова разової
спеціалізованої вченої ради**

Олена СИДОРОВИЧ